

Товариство “Українська студентська громада” в Кракові (1924-1939 рр.)

Юлія Новіцька
аспірантка I року
Київського національного лінгвістичного університету

Після Першої світової війни на території українських земель, які входили до складу Польщі не було офіційного вищого навчального закладу з українською мовою викладання. У Львові існували таємні курси та таємний український університет, але це не могло заспокоїти потреб українських студентів. Одним з осередків навчання українських студентів поряд з Варшавою у міжвоєнний період стає Краків.

Починаючи з 1924/25 навчального року до Кракова почали приїжджати українські студенти. Їхня кількість становила більше 100. Студенти вчилися на різних факультетах Ягеллонського університету, Академії мистецтв, Гірничій Академії. Виникає ідея створення українського товариства в Кракові. 24 червня 1924 року сенат Ягеллонського університету затвердив статут товариства під назвою Українська Студентська Громада в Кракові. Це товариство мало характер взаємодопомоги. В його завдання входила матеріальна і культурна допомога українським студентам, представлення їхніх інтересів в стосунках між владою університету і суспільством та підтримка єдності зі студентськими українськими організаціями, які знаходяться на території Польщі та за її кордонами.

Через те, що громада групувала молодь з різних факультетів університету, з різними інтересами, постала необхідність утворення спеціальних секцій, в яких члени Громади поглиблювали здобуті в університеті знання та знайомилися з різними видами життя української спільноти. Однією з перших була спортивна секція, створена на початку 1925 року. Дещо пізніше створено культурно-освітню секцію. В рамках цієї секції її члени створили ще менші відділи, що групували молодь з різних напрямків. З часом культурно-освітня секція розпалася на кілька

спеціалізованих секцій. Так виникли наступні секції: історична, правова, медична, природнича, україністів, сільськогосподарська і т.д. Окрему позицію займала секція Волині, Холмщини і Підляся, вона групувала студентів з цих регіонів.

При Громаді було утворено хор та бібліотеку. Вона була наповнена виключно україномовною літературою. Станом на 1938 рік в ній налічувалось 625 позицій книг та періодичних видань. Зберігся каталог цієї бібліотеки. На його підставі можна дізнатися якими проблемами цікавилася українська молодь. Перше місце займає українська белетристика. Друге місце за кількістю займає суспільно-політична література з широким політичним напрямком. В бібліотеці також можна було знайти праці К. Маркса і Ф. Енгельса, крім них були книжки на антирадянську тематику, які були написані теоретиками українського націоналізму та консерватизму Д. Донцовим та В. Липинським.

У Громади була важка матеріальна ситуація, оскільки вона не отримувала жодних субвенцій з ректорату, а розпоряджалася лише членськими внесками. Тих грошей ледве вистачало на переплату десятка українських періодичних видань: “Діло”, “Громадський Голос”, “Українська Рада”, “Український Голос”, “Літературно-науковий вісник”, “Нова культура”, “Стара Україна”, “Рідна школа”, “Світ”, “Наше життя”, “Нова Хата”, “Поступ”, “Господарсько-Кооперативний Часопис”, “Зіз”.

Станом на 1925/26 навчальний рік в Ягеллонському університеті побільшало студентів-українців до 338 осіб. Збільшення кількості студентів призвело до пожвавлення діяльності Громади. Кількість її членів збільшилась з 60 до 120.

В 1926 році Громада почала видавати власний періодичний орган “Краківські вісті”. Світ побачили лише два номери того часопису через те, що не було коштів на видання наступних номерів.

В 1930 році Товариство “Українська студентська громада” в Кракові видала власним коштом “Альманах українського студентського життя в Кракові”. В ньому містилися спогади професорів та викладачів українського походження Івана Зілинського, Богдана Лепкого, Василя Стефаника та студентів.

Через брак фінансування та з приводу початку Другої світової війни Товариство “Українська студентська громада” в Кракові перестало існувати.